

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la

Administrațiunea tipografiei arhidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la

Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.

Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu literă garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu, 10 Iunie, 1896.

În sedințele parlamentului nostru se desbăte legea privitoare la judecata curiei în materie de agitațiuni la alegerile dietali.

Situațiunea în statul nostru începe a se limpezi tot mai mult tocmai din desbaterile acestei legi.

Guvernul a aflat cu cale să pună în lege un paragraf, special pentru preoție, despre care până acum nime nu a putut afirma în tot trecutul desvoltării statului nostru, că ea ar fi fost vre-odată nepatriotică.

S'a luat adecă în lege un paragraf, care opresce preoțimea dela agitațiuni cu ocaziunea alegerilor dietali. Oprelișce nu va mai fi numai o enunțatiune platonice, cum a fost bună-ora în 1868 la facerea articolului de lege 53, privitoriu la confesiunea copiilor din căsătorii mixte. Eventualele transgresiuni vor fi și pedepsite cu închisore gravă până la un an.

Aceste dispozițiuni din proiectul de lege al guvernului au produs o adeverată furtună în presa din Ungaria, adevărată furtună în parlament, fiind ele îndreptate contra bisericilor din patria noastră.

Aprópe tóte diarele independente au luat pozițiune contra acestor dispozițiuni din proiectul guvernului, și s'au făcut provocare la lupta cea înversunată între biserică și stat în Germania cea puternică, cu Bismarck cel puternic, în care luptă după amare decepțiuni a trebuit să capituleze statul.

Diarele cele mai de frunte din capitala țerei noastre au conjurat pe deputați să nu voteze acel paragraf, care va provoca cea mai crâncenă luptă între biserică și stat. Ca model s'au pus ilustrațiuni drastice. S'a luat ca exemplu cazul, că în o diecesă întrégă preoțimea se pune și agitéză cu sistem la alegerile dietali, căci dacă e iertat notariului comunal, pretorelui și în general întreg aparatului dela administrațiune să agiteze, atunci pentru care

motiv moral se nu-i fie permis acesta preotului, care are cele mai intime legături cu poporul, legături spirituale ca tata cu fi sei.

În cazul acesta vine să fie încuatiată în închisore întrégă preoțimea unei diecese, și nu fără cuvânt dice presa: se va afla ore guvern, care se cuteze a aplica legea în un asemenea cas extrem?

Mai mare a fost agitațiunea în parlament, cei mai buni oratori au vorbit contra acelui paragraf, pentru el însă nu a cutezat să vorbescă nici chiar ministrul de resort.

Cu tóte acestea legea s'a primit după-cum o a proiectat guvernul, va trece și preste puțină oposițiune din casa magnaților, și va fi aplicată încă la alegerile proxime.

Chiar și când măsurile luate nu ar atinge și preoțimea noastră, ar trebui să facem amintire de ea din punctul de vedere al liberalismului. Cu atât mai vartos trebuie să ne ocupăm însă cu ea, când ea privesce de o potrivă și preoțimea noastră pentru cazul, când vom eși și noi din apatia de acum, și vom lua parte la viața publică din statul nostru.

Prospectele sunt de tot posomorite, deci pentru preoție, și numai o luptă comună, numai o resoluțiune bărbătescă, și o perseverență de fer va constrînge pe guvern, ca să o revóce, precum a revocat puternica Germania legile esecțiionale contra bisericeii catolice.

În special e atinsă prin dispozițiunile din cestiune partida catolică, așa numită partida poporală, care s'a organizat în întrégă țera, și care s'a dovedit destul de puternică în fața partidei guvernamentale.

Dispozițiunile aspre ale acestei legi după a noastră credință vor avé de rezultat tocmai contrariul, și nu ce ele au intenționat. Agitațiunea va fi mai mare, tocmai pentru că opreliștea e unilaterală, permite organelor dela administrațiune, cea ce nu permite preoți-

mei. În asemenea situațiune preoțimea va afla modalitate să lumineze poporul și fără a puté fi lovită de lege, și dacă va fi lovită de lege, martirii să pot presenta în asemenea mase, încât nu va fi guvern, care se cuteze a aplica rigórea legii.

Suntem pe calea absolutismului celui mai încarnat, dar îmbrăcat în forme constituționale.

Dr. Vasile Lucaciu — arhiepiscop papistaș în Bucuresci. Intr'o corespondență datată din Brașov la 18 Iunie a. c. și publicată în „Budapesti Hirap” dela 20 Iunie a. c. aflăm mai multe date referitoare la starea cestiunei nóstre naționale în România.

Așa, se raportéză, că dela Rosalii încóce de când cu congresul ținut în cauza Ligei, la care au învins conservatorii, ca legea națională stagnéză, respective politiciii nóstre naționalisti (à la Brote, Slavici, Lucaciu et Comp.) nu duc multe di le albe. Comitetul vechiu al Ligei a enunțat, că problema congresului a fost numai întrégirea comitetului stribit prin abdicării și nu alegerea unui nou comitet, de aceea nici nu recunóce legalitatea acestuia nici cassa și arhivul nu i-l predă.

În urma acestei neînțelegeri, contrarii lui Sturdza, fac preparative estinse pentru o acțiune mare îndreptată contra lui, adecă în contra liberalilor ađi la putere și în contra vechiului comitet al Ligei.

Mulți dintre cei mai infocați aderenți ai lui Sturdza, vedénd, că acesta de când a ajuns la putere, necum să facă ceva pentru cauza națională, ci din contră, îi pune pedeci, numai ca să nu-i facă greutăți pentru a rămânea cât mai mult la putere, acum încep a lucra foarte energic contra lui. Acești noi inimici ai lui Sturdza, cantă acum după tovarăși. Noul comitet al Ligei, cercă a-i căsciga pe acești cu atât mai vartos, căci acești au în mâni două societăți iredentiste Carpații și Dacia Traiană, cari dispune de un capital de 14000 franci și 1300 membrii. După cum se susține prin Brașov, aceste două societăți sunt aplicate la o fusiune cu noul comitet al Ligei.

Împrejurarea acesta și aceea, că filia- lele vechiului comitet încep a recunóce noul comitet, a făcut pe mai mulți din vechiul comitet a se lăsa în pertractări cu acela. Condițiunile de împăcare praeactă până acum, ar fi convocarea unui nou cóngrés și alegerea unui nou comitet în care tóte partidele să fie egal reprezentate. În cazul acesta chiar și guvernul i-ar sprijini din fondurile sale secrete.

Pentru realizarea acestei împăcări a petrecut di lele trecute la Bucuresci, Dr. Lucaciu și V. Mangra. Până-acum însă n'au obținut însă nici un rezultat.

Prin Brașov din nou circulă vestea, despre înființarea unei foi brotiste la tómnă, deórece „Tribuna” suferé de slăbičiunea bătrânețelor atât în privința materială cât și în cea spirituală.

Acestea le comunică din Brașov corespondentul lui „B. H.” până aci cetitorilor acesteia.

Mult mai interesante sunt însă pentru noi cele ce le comunică respectivul corespondent în ultimul pasagiu al corespondenței sale. de aceea le și comunicăm per extensum cetitorilor nóstre:

După-cum vorbesc unii ómenii, cari, umblând mai deaprópe pe la Bucuresci, au venit în atingere cu Lucaciu, Lucaciu este de tot amărit contra lui Sturdza. Sturdza i-a promis astă tómnă, că-l va aduce la arhiepiscopia catolică din Bucuresci ca episcop titular, cu scopul, ca în scurt timp să-l facă arhiepiscop catolic în Bucuresci. Acesta a fost și scopul călătoriei sale de astă tómnă la Bucuresci, dar esecutarea acestui plan a fost zădărniciată prin primirea demonstrativă ce i-au făcut o lui Lucaciu ómenii Ligei. Sturdza i-a dis atunci lui Lucaciu, că demonstrațiunea acesta fără tact, desptând susceptibilitățile cercurilor diplomatice austro-ungare, deocamdată i-au făcut imposibilă realizarea acestui plan. Vor amana afacerea câte-va luni, până atunci să rămână Lucaciu liniștit și cât se póte să nu se amestece în politică. Acesta e explicarea ținutei neutrale de până acum alui Lucaciu. Lucaciu cređend, că tăcerea de o jumătate de an e destulă pentru mulcomirea susceptibilității diplomației austro-ungare, a mers la Bucuresci, ca să

FOIȚA.

Tatu.

De O. Mirbeau.

Într'o di cocóna Bellord 'mi-a adus o fată séracă, blândă, tăcută și puțin leneșe, ca să-mi păzescă vacile.

— Multe nevoi a vedut acest mic verme, — di se mama Bellord — de tóte a avut parte!... O poți folosi la ori ce.

Am primit băiața, care în curénd 'mi-a desptat interesul într'atăta, încât am absolva'to dela tóte lucrurile grele de servitor. Am aședat-o în casa ca pe o pasere rară, ca pe un cățeluș sau pisică, numai ca să me pot delecta în mișcările și în ochii ei. Umbla încóce și încolo prin casă și nu făcea altceva decât mă privea. Nici odată nu 'mi-a vorbit cu limba, numai cu ochii, cu doi ochi mari și sinceri, cari și-i fixa asupra mea, și din cari vorbiera adorația și supunerea.

Se chema Tatu.

Tatu! Nume străin din mari depărtări, ce-ți aducea par'că cu sine un miros de smochini, curmale și banane, și despre care nu scia cum s'a legat de ea, nici că cine i l'a dat. Pen-

tru-că nu scia despre sine mai mult, decât că o chiamă Tatu.

Nici ađi nu pot să pricep de ce au chemat-o astfel; pentru-că pe față nimic nu avea ce să motiveze acest nume, care numai în gura băieților goi ai ținutului Congo îl auđi. N'avea o față necunoscută, avea o față de irlandeză, o față de Bretagne, care a vedut tristeța pădurei de brad, mescăcării plângători și clopotele șesurilor nesfırșite, ce te chiamă la ruga de séra. Ea însă n'a știut ce-i pădurea de brad, mescăcării și șesul. Pentru că ea nimic nu scia decât că numele fi e Tatu.

De unde a venit? Nici asta n'a știut-o.

Își aducea aminte — și aceste au fost în ea nisce icóne palide fugitive, — că ea ca fetiță mititică a locuit în nisce visuine urite, despre cari nu scia să spună, fost-au ele locuri de refugiu sau tennite? Casele acestea erau pline cu ființe mititele, sfırșite, ca și ea, cari au ajuns acolo din diferitele unghiulețe ale miseriei omenești. Multe au și murit dintre ele. Di de di se puteau vedea tremurături mici trecénd între lumini de cără cescurături și trecéndiți monotóne către cimiter. Spirite mititele se ridicau în tóta nóptea din paturile lor albe și sburau prin sale. Dară veneau mereu altele din tóte părțile, cu mănufe mici ca de cără, cu ochi mari

și fețe suferinde. Paturile, ca și cosciugurile, nici odată nu erau góle, și crucile negre de lemn se făceau din ce în ce mai dese în cimiter.

În odăile acestea erau și femei cu fețe de cără, femei severe, cu haine lungi până în pământ, cu bonete albe pe cap, și cu buzele secate de multele rugăciuni. Aceste case mari unde diua nóptea se auđiau clopote, și acum o umpleau de gróză pe Tatu.

După multe întrebări am putut să scot din fetiță atăta, că ieșind din aceste visuine urite a împlinit la diferitele familii servicii scărboșe cari erau fórtre grele pentru brațele ei, o băteau în mod neomenos. Și ea nu-i urea pe aceia, cari tractau astfel cu ea. Tractamentul murdar n'a lăsat nici o urma pe sufletul ei curat.

După un an de di le Tatu se urise. De multe ori am găsit-o isbucnind într'un plâns sfășietoriu.

— Pentru-ce plângi? am întrebat-o.

— Pentru-că sunt tristă.

— Și de ce ești tristă?

— Nu știu....

— Tatu, bună sémă, pentru-că nu mă mai iubesci, Da.

— Ba da, da. Te iubesc. Da-mi iubesc fórtre mult și patria.

— Patria? Cum poți să o iubesci, dacă nici nu o cunosci?

— Póte că tocmai de aceea o iubesc... 'mi-ar plăcea să mă re'ntorc acolo....

— E imposibil să te întorci acolo, de unde póte nici n'ai venit....

— Da, așa-i. Și tocmai de aceea sunt atât de tristă.... de aceea 'mi vine să plâng....

Într'o di apoi îmi di se:

— Astă-nópte am visat despre patria mea.... o țera de tot albă, cu un cer senin, plină de musică.... Lasă-mă să mă duc acolo.

— Dar unde te vei duce?

— Mă duc spre Orient, până îmi voi găsi patria.

Am cercat să o distrag; i-am cumpărat vestminte, pantlice, i-am dat o capră albă mică, cu păr lung de mătase. Nu s'a atins nici de vestminte, nici de pantlice, și într'o séra a pierdut capra în pădure.

Tatu slăbea din di în di. Mișcările-i erau obosite, ochii ei măci fi ardeau în ferbințelă; s'a bolnăvit, a zăcut.

Eram în desperare.

Într'o nópte, pe când veghiam la patul ei, m'a prins de mână și într'un ton slab mi-a di se:

— Ești atât de bun, că m'ai lăsat să călătoresc.... Éta sunt peste două luni, de când merg necontent, cătră locul meu natal....

cără dela Sturdza împlinirea promisiunii. Sturdza însă în loc de episcopie, i-a dat sfatul să primască postul de predicator ce tocmai e vacant la catedrala S. Iosif din București, până când îi va pute exopera pălăria de episcop. Lucaciu n'a primit acest ofert alui Sturdza, pentru că el vede în el numai eludarea promisiunii date și a declarat înaintea jurnaliștilor bucureșteni, că vestea, că ar primi postul de predicator la catedrală, nu corespunde realității, căci nici prin minte nu-i trece ca părăsindu-și patria să abdică dela luptele politice.

Noi suntem aplicați a crede Drului Lucaciu, că n'ar primi postul de predicator la catedrala catolică din București, dar episcopia de sigur ar primi-o, căci acesta i-ar și conveni de minune ca să pescuască în turburele de care suferă ați biserica ortodoxă din România.

Scim noi destul de bine ce plătesce naționalismul Drului Lucaciu.

Tote le face: spre mai marea glorie a papismului, carele într'adevăr e destul de galant în remunerațiunile ce le dă acelora dintre servii sei, cari îi câștigă noi servi bisericesci.

Credem însă, că cu toate turburările ce domnesc ați în biserica ortodoxă română din România, poporul și clerul va fi destul de precaut a se feri de cursele astorfel de oameni, cari din toate cestiunile vieții publice fac cestiuni personale și de geșeft.

Credem, că ortodoxii români, după ce au scăpat de jugul bisericesc al slavilor și fanarioților, nu se vor arunca de bună voie în jugul papistismului, mult mai periculos, fiind acesta un jug carele ne despoe nu numai de credința cea adevărată a lui Iisus Christos, ci ne pune în primejdie chiar și naționalitatea noastră și așa destul de primejduită.

Revista politică.

Maiestatea Sa, Prea bunul nostru monarch, cu ocasiunea petrecerii sale, în Budapesta a primit în audiență pe corifeul Apponyi, șeful partidei naționale. Despre obiectul și rezultatul acestei audiențe până acuma domnesce cea mai tainică discrețiune, dar cu atât mai multe și mai diferite sunt versiunile, emanate toate din cele mai autentice sorginți a-le cercurilor politice din Budapesta. Se vorbește de o schimbare radicală în viața politică a Ungariei, de crearea unei direcțiuni nouă, care se corespundă intereselor bine pricepute a-le statului, și care se unescă pe toți oamenii politici într'o acțiune demnă și serioasă. Spre scopul acesta se contemplează un program comun, pentru toate partidele din Un-

Ochii ei nu mai erau cuprinși de terbințelă. Mișcările și-au redobândit farmecul lor natural. Eu însă am simțit, că se apropie sfârșitul acestei vieți mitite.

Am coperit-o și o nedețeam pe frunte.

— Nu vorbi Tatu... îți strică; Dormi.

Nu m'a ascultat și într'un ton și mai slab și clar, ca șoptitul vântului în nopțile de vară continuă:

— D-ta ești bun... și te iubesc atât de mult... Am cugetat că nu voi sosi în veci!... Mă simțiam obosită! Inchipezi numai! De două luni merg pe jos, din noaptea... către patria mea! Eri însă am zărit-o, éta acolo... Încă câte-va minute, și am sosit!... Ah! ce țără frumoasă... Tote sunt albe în ea... și nu-i poți zări sfârșitul... Cât voi fi de fericită acolo!

Mi-se rupea inima, eram aproape să leșin.

— Tatu!... Tatu!... strigai rugătoriu... Nu vorbi astfel!

— E albă de tot!... continuă Tatu. Da. În fine am sosit.

Capul i-a căzut pe perină.

A murit fără vre-o strigare, fără vre-un suspin. În mâna cu care mi-o stringea pe a mea, am simțit o smâncitură slabă, smâncitura de moarte.

V.—viciu.

ria, care program înainte de toate va avea de basă pactul dela 1867.

O direcțiune nouă, și încă tocmai contrară acelei de acum dorim din tot sufletul și noi. O schimbare radicală în viața politică din Ungaria, care se caracterizează de present prin cel mai crass șovinism pretindem și noi și dimpreună cu noi și încă în locul prim le pretind interesele bine pricepute a-le statului. E întrebare acuma, care dintre noi pricepem bine interesele statului, noi, cari tindem și dorim o convețuire pacinică, basată pe un sincer respect reciproc a drepturilor ce se cuvin unui popor și toate aceste numai pentru fericirea și prosperarea patriei comune, sau ei, cari voiesc a ridica exclusiv numai rassa magiară la fericire, însă pe ruinele celorlalte popore, cărora li-a fost dat a locui dimpreună cu magiarii această frumousă și bogată țără. Bine ar fi, dacă și ei ar înțelege odată, că ce e bine.

* * *

Curentul socialist prinde din ce în ce tot mai mult teren chiar și în țările unde se crede a domni cel mai negru despotism. În marele imperiu al Rusiei, unde absolutismul e în florie, cu ocasiunea încoronării celui mai puternic și absolutistic domnitor s'au ivit scene turbulente în cercul lucrătorilor. Scenele aceste se dice a fi fost numai preludiul unei mișcări și acțiuni continue și intensive. „Kölnische Zeitung“ primesce o corespondență referitor la acesta de următorul cuprins: În săptămâna trecută în fabrica de țesut a lui König lucrătorii au sistat lucrul. Eri lucrătorii tuturor fabricelor din districtele învecinate au făcut acelaș lucru. Autoritățile au luat toate măsurile de precauțiune pentru împedecarea eventualelor turburări.

* * *

Sâmbăta trecută s'a desvilit în Kyffhäuser monumentul împăratului german, Wilhelm I. în prezența actualului împărat și a unei multitudini de popor imense. Din incidentul acesta iarăși i s'a dat ocasiune înțeleptului împărat, ca într'o vorbire adresată celor de față să se descopere vederile lui politice înalte, de cari vecinic îi este preocupată mintea și cari formează busea acțiunilor sale. De astă dată a vorbit despre unitatea imperiului. Între altele a dis: Sum de firma credință, că memoria marelui împărat va fi sfântă până la cea din urmă răsufire înaintea acelora, cari au urmat trofeului lui învingător, s'au luptat și și-au vârsat sângele pentru unitatea patriei. Monumentul e simbolul neperitor al acestui sentiment. Dar monumentul acesta are o chemare și mai înaltă. El va fi un memento pentru generațiunile viitoare, că în dragostea către împărat și imperiu se fie una și sinceri, să se liască de acela, care a făcut patria mare și se stimeze mai mult onorea și bunăstarea Germaniei, decât ori ce bun de pe lume. Dacă în poporul german — dice mai departe — va fi viu spiritul, din care s'a născut monumentul acesta — și pentru acesta implor darul lui D-șeu — atunci patria va putea da față cu ori ce furtună, ce ar aduce viitorul asupra. Atunci monumentul acesta ridicat astăzi pe locul acesta își va aduce fructele, pe cari întemeietorii le-au sperat și dorit. Cu o deosebită satisfacțiune am primit votul de credință inoit al bătrânilor sei ostași și sunt convins, că înaintea acestora nu e vorbă gollă devisa: „Cu Dumneșeu pentru imperiu și împărat“.

Frumose și înțelepte cuvinte. Ele au produs bucurie în inimele celor de față, de ore ce ele erau expresiune vie a dorințelor fie-căruia. Imperatul simte una cu ostașul, domnitorul luptă pentru acelaș ideal cu supusul. Resultatul nu pôte fi decât mărire.

* * *

„Pesti Napló“ are următorul comunicat:

Vasile Lucaciu, preotul din Șișesti éráși e în parochia sa, după ce alaltăieri s'a reîntors incognito din București, unde a fost oșpele martirilor refugiați acolo. Mai scrie „Timpul“, dice „Pesti Napló“, că de-odată cu Lucaciu au fost în București Mangra, vestitul profesor din Arad și Gr. a lui Sima, popă valach, și au pertractat cu Sturdza și ómenii sei în interesul înființării unei foi românesce în Transilvania. Suma necesară pentru înființarea fôiei o va da Sturdza și directe dela el se va și inspira. Scopul acestei foi nu va fi altul decât rehabilitarea autorității lui Sturdza înaintea Românilor din Transilvania, care autoritate a decăzut fôrte dela ajungerea lui la guvern. Titula fôiei nouă va fi „Tribuna veche“ și va apărea în Sibiu sau Brașov. Pertractările secrete se vede a fi ajuns la un rezultat órecare, desre ce două lucruri mărturisesc: Prima dată atacurile lui Slavici îndreptate în contra lui Rațiu în „Gazeta“ din București, denegându-i acestuia dreptul de a reprezenta el și organul seu „Tribuna“ aspirațiunile Românilor transilvăneni și prezentându-l ca pe o uneltă órbă în mâinile conservatorilor. Tot pe lângă acesta mai pledeză și faptul, că comitetul vechiu al Ligei nici decum nu voiesce să se retragă și se predea actele noului comitet, sperând, că în urmă totuși le va succede a-și asigura pentru ei conducerea Ligei.

Așa scriu foile unguresci!

* * *

Sciri din Constantinopole afirmă, că Izzet bey, favoritul sultanului, a comunicat ambasadorului englez, că s'a dat ordin de a opri ori-ce vârsare de sânge la Creta și de a pedepsi pe autorii disordinilor, fie ei musulmani sau creștini. În același timp pórta a adresat puterilor o notă, spunând, că propunerile și sugestuniile guvernului relative la Creta pare de neacceptate. S'a publicat apoi și iradeaua imperială pentru convocarea adunării naționale din Creta.

Din Candia a sosit scirea telegrafică, că Abdul pașa, noul guvernator civil și militar al insulei, a răspuns la protestul colectiv al corpului consular, că a luat toate măsurile necesare pentru a împiedeca pe soldații turci de a comite vre-un exces.

Étă cum se evaluéză, după scirile din Atena, pagubele pricinuite de turburări: Până la 10 Iunie st. n. au fost incendiate 35 de sate în districtul Kissamo, Kydonia, Apokoron și Retimno, toate situate pe partea de nord și occidentală a insulei Creta; 25,000 de ómeni se aflau fără adăpost; pierderile materiale se urcă la aproape 1 milion lire turcesci.

La aceeași dată se aflau pe insulă următoarele forțe turcesci: 1700 gendarmi, 16,200 soldați din infanterie, 800 din artilerie și cavalerie; în total 18,000 de combatanți. Gendarmeria se compune numai din soldații turci, cei trei sute gendarmi creștini, fiind licențiați din serviciu când au început turburările, și e comandată de Suliman pașa. Infanteria e comandată de generalul Hassan Taxim pașa. Artileria posedă 24 tunuri Krupp; în fortul Canea se mai află 6 tunuri Krupp și la Izzedin un tun mare de calibrul 15. Cavaleria se compune din două bataliône de 300 soldați cu 2500 de catări pentru transportul materialului. Tote aceste trupe sunt comandate de un general de divizie, 3 generali de brigadă și 434 oficeri.

Informațiunile acestea se confirmă și se completează cu următoarele amănunte din oficiosa „Politische Correspondenz“ din Viena:

„După înfrângerea suferită de batalionul și jumătate și mai târziu, de cele trei bataliône și jumătate trimise pentru a libera garnisóna din Vamos,

Pórta hotărî în ziua de 17 Maiu să trimită în Creta șasesprezece bataliône pentru a reprima răscolă și să mai ție și alte trupe în rezervă. Douăsprezece din aceste bataliône au fost luate din corpul al 3-lea de armată (Salonic și teritoriul complementar din Asia-mică) celelalte din corpul al 5-lea (Zeitun și Maraș). Drept rezervă se mobiliză brigada 22 de redili Denizli din Asia mică. Brigada acesta e gata și va fi îndreptată de sigur tot spre Creta.“

În aceeași Corespondență Politică găsim o scrisóre din Petersburg în care se definește în modul următor rolul diplomației ruse în afacerile din Creta:

Cabinetul din Petersburg procedează de comun acord cu toate puterile cari, călăuzite de aceleași principii și același interes ca și Rusia, doresc menținerea liniscei în Orient. În privința acesta activitatea a fost îndoită. De o parte s'au dat într'adevăr, povețe amicale și grăbite guvernului elin pentru a-l învita să nu ia o parte activă la mișcarea din Creta, de altă parte, Pórta a fost invitată în mod formal să restabilească pe insulă o situație normală și se nu să mai opue la realizarea dorințelor legitime ale Cretenilor.

Caterisirea metropolitului Ghenadie.

(Urmare.)

Take Ionescu: Iubiți cetățeni, n'aș fi luat cuvântul în urma celor drepte și bune cari vi s'au spus ați; sunt însă dintre toți români acela, care a fost mai multă vreme ministru de culte și am creșut, că ar fi rău interpretată tăcerea mea, dacă n'aș fi spus două vorbe la această întrunire (aplaude).

De aceea dlor, să mă erțiți dacă ați nu pôt să fac un discurs, dar sunt dator să examinez un lucru împreună cu dvóstră.

Cu toți vă întrebați: pentru ce a făcut guvernul acest mare scandal? Pentru ce a făcut toate câte vi s'au spus și cari au avut de rezultat să necinstescă biserica? Pentru ce s'a pus Sinodul în luptă cu poporul, pentru ce s'a călcat Constituțiunea?

Dacă întrebați pe liberalii dela guvern, vă vor spune că se găseau în fața unui metropolit, care era cel mai rău dintre toți clericii din țară, și în privința căruia era o datorie a ori căruia guvern să-l dea afară.

Presupun, că ar fi justificat acest lucru. Care ar fi fost datoria unui guvern cu dragoste de țară? Dacă un metropolit ar fi trădător sau cu desăvârșire vinovat, un guvern cu dragoste de țară s'ar fi adresat la toți capii de partid, le ar fi comunicat documentele pe cari le are și le-ar fi spus: Să mergem cu toții să cerem demisiunea metropolitului, și de sigur ar fi obținut-o (aplaude).

Dar, dlor, nu este lucrul astfel: metropolitul Ghenadie a fost 19 ani episcop la Argeș, 12 ani, sub guvernul liberal; în acești 12 ani, i s'a făcut cinstea să presiedze cea mai mare sărbătoare bisericescă din veul nostru, sfînșirea bisericei Curței de Argeș; în acești 12 ani dacă ar fi fost ce spune partidul liberal și mai ales dacă ar fi scuit-o liberalii, cum de nu au luat măsuri? Cum mai ales a fost favoritul lor?

Mai mult. În anul 1889 d. Sturdza mărturisese în „Voința Națională“ că a primit pe episcopul de Argeș ca să-și pună iscălitura lui alături cu a sa pe o carte de istorie națională. Eu, dlor, sunt drept, eu nu cred că a făcut o pentru cei 10,000 lei cu care a contribuit metropolitul; eu cred că dela 1889 și până la 1892 — căci până la 1892 a durat colaborarea primului ministru cu fostul episcop de Argeș — d. Sturdza l'a creșut și bun român și om cinstit, căci rar iscălesce un viitor prim-ministru alături cu un episcop. La 1893 — peste un an numai, episcopul de Argeș se alege metropolit și d. Sturdza, prin gazetele sale, începe să-l insulte.

Va să dică: crimele, necinstea, toate s'au petrecut dela 1892 până la 1893? (Aplause).

Dar, dlor, merg mai departe. Ne re-tragem dela guvern la 1895 și dnul Sturdza merge, sau merge ministrul seu — ce se'l numim? i-am face un bine, l'am face cunoscut — se duce acest mititel necunoscut

și ține ședință în Sinod cu metropolitul. Nu numai atât. Insuși d. Sturdza, tot în toamna anului 1895, se duce la Brîncovenă braț la braț cu metropolitul și-i ține un discurs metropolitului lăudându-l că vrea să pună ordine la așezămintele brîncovinesci, d. Sturdza, care de și boer, nu s'a jucat nici odată cu copii de boer, dar nu uită, că se trage dela Safta Brancoveanu!

În toamna lui 1895, ca și în 1892, nu erau dar la cunoscința dlui Sturdza nici crime, nici imoralitate? Ei bine, când au apărut? În primăvara anului 1896?

În această privință dați-mi voie să vă spun, că eu nu sunt mirat de loc, că este mai mult de cât un an de când unul din aceia, cari au escalat hotărîrea mi-a spus în cabinetul meu: „Dle ministru, voim pe metropolit să l îndirjim în contra dv. — și nu este un secret pentru nimeni, că în Sinodul din primăvara anului 1895 metropolitul m'a făcut necazuri — dar noi liberalii tot nu-l ertăm, tot îl vom da afară“.

Care se fie dar adevărul? D. Sturdza este stăpîn pe Academie, pe Bancă, pe Credit, vrea să fie stăpîn și pe Biserică, și atunci d. Sturdza și-a ales din episcopii români drept al său pe acela căruia dacă i s'ar face anchetă frățescă încă ar păți-o, și-a ales pe episcopul care acuză pe metropolit, că a sfințit prea multe biserici ca să profite, și el a luat dela o biserică 7000 lei, și a cerut și dlui Olănescu tot 7000 lei pentru podul peste Dunăre, dar d. Olănescu nu i'a dat, nu i-a dat fiindcă dacă eu nu puteam să pun pe altul să sfințescă biserica, la pod putea să slujescă și altul; acesta este omul pe care d. Sturdza l'a hotărît să fie metropolit și o să-l alegă. (Protestări. Voci: „Nu o să-l alegă, îl vom huida!“)

Dlor, vă aduceți aminte că la 1893 am avut cîntea să presint legea clerului mirean; atunci a voit d. Sturdza să facă în contra-ne greva episcopală — d. Sturdza a inventat cel dintîi greva popilor — și a cerut și pretenelui său, episcopului de Argeș, să între în grevă. N'a găsit dsa decât doi episcopi, cari se-l urmează, er episcopul de Argeș Ghenadie a dis: „Nu pot; eu cred că legea este bună, de 30 de ani cerem lăfă pentru preoții de mir, și când se dă nu pot să mă opun“. De atunci, s'a hotărît sorta metropolitului Ghenadie; dela 1893 s'a spus că biserica este în doliu, de atunci s'a decis ca să se aducă episcopul Partenie metropolit.

Acesta este adevărul.

Dar se presupunem că n'ar fi așa, se presupunem, că metropolitul ar fi vinovat și vinovat grav. Care ar fi fost datoria guvernului? N'a putut să-i ia demisia, nu a voit guvernul să se adreseze și la alții, foarte bine; care-i era datoria?

Datoria sa era să facă un proces serios, un proces, nu o strangulațiune, ca să convingă publicul, că atunci când se sguode una din temeliile societății, se sguode fiindcă este nevoie, nu fiindcă așa este capriciul sau interesul partidului.

Ca să convingă însă publicul, nu trebuia să începă prin a pune pe episcopi în grevă, și a arăta astfel dinainte cari sunt păreriile viitorilor judecători. Eu dlor, îi cunosc pe aceia, cari au escalat sentința, unii dintre ei sunt miei lui Ddeu, și a trebuit să sufle dia volul în ei ca să facă ceea ce au făcut, și eu știu de unde a eșit diavolul.

Resultatul este, că avem astăzi un metropolit surghiunit și luat pe sus, un popor sdruncinat în credința lui, un Sinod pe care-l injură toate gazetele.

S'a sdruncinat din temelie biserica națională, căci cum voiți ca lumea, care cetesce în „Monitor“ slăbiciunile omenesci, cari guvernul spune, că se ascund sub rasa unui metropolit, să nu credă tot ce spun gazetele că se ascunde și sub rasele celorlalți episcopi și arhieriei?

Guvernul însuși a stîrnit scandalul. Întreg Sinodul va fi acoperit cu noroiu și nu vom putea restabili vaza și prestigiul bisericeii nici peste două generațiuni.

Azi la anul 1896 singura instituțiune din țară care este pur națională, căci celelalte le am imitat dela civilizațiunea străină, este lovită, și lovită fără léc.

Și nu era destul biserica pîngărită, mai trebuia să vie și anarhia de sus. Am văzut în jurnalele guvernamentale scriindu-se: „Se vor publica fapte grave la adresa metropo-

litului“. Ați audît?! Un om osendit, și se vorbește de faptele lui după ce l'au osendit!

Cum? Întîi îl osăndesce și apoi îi face instrucțiă? Dar dacă ai dovedi de fapte grave, de ce se nu le spui dela început și se lași lumea să credă că s'a comis o nedreptate? De ce se zidesci mai întîi o sentință absolut nemotivată, și toemai pe urmă să descoperi adevărate vine în contra condamnatului? De ce când ai dovedi de păcate grele se condamni pentru mantia și mitra arhierului? Acesta este și neuman și absurd și monstruos.

Lumea va crede altfel, lumea va dice că după-ce ai destituit pe toți protoerii, după ce ai dovedit întreg clerului, că chiar pe metropolitul îl poți da afară fără pricină, este lesne, prea lesne de produs dovedi și rēul cel mai mare al situației de azi, indignarea că s'a dat în judecată fără dovedi va rămănea.

Dar se mai dice că guvernul va face plebiscit în biserică, vor pune preoții să iscălescă, că sunt mulțumiți. Dar dacă s'ar face plebiscit și în contra guvernului? Ce fel de guvern este acela, care nu găsece decât mijlocele revoluționare și anarhice?

Nu cu plebiscit se pōte da autoritate morală unei judecăți, care n'a ținut decât două cēsuri, mai puțin decât trebuie ca să citeci acușatiă și sentința.

A doua călcare de lege. Ce? Sinodul e de capul lui? Cum se pōte acesta? În Grecia este scris, că dela Sinod se face apel la rege, dar la noi dacă nu este scris pōte se și închipuiescă cineva că Sinodul pōte să facă ce vrea? Ia închipuiți-vă că camera și senatul aleg un metropolit la care episcopii se opun, și acestia, a două di, cu un simulacru de judecată, spun că acel metropolit a făcut Dumneșeu scie ce, și i' aruncă o ceterisire. Ce rămăne din votul camerei și senatului? Este posibil acesta? Acesta este o adevărată usurpare de puteri, este o babilonie în capul guvernului.

Mai este un lucru, și cu acesta dați-mi voe să isprăvesce.

Dl Sturdza n'a furat numai bisericeii prestigiul ei, Sinodului considerațiă, constituțiunei puterea și corōnei una din prerogativele sale; dl Sturdza ne-a furat nouă la toți ceva, care e mai presus decât toate acestea, ne-a furat credința în patria căreia aparținem.

Când te-ai născut într'o țără mică, ca să te înalți la un patriotism adevărat, în sensul cel mare al cuvēntului, trebuie să crești că țara ta e capabilă de un viitor strălucit.

Ei bine, în noi, pentru un minut, s'a stins această flacără. Când am vădut că nici una din instituțiile pe cari le credeam mai presus de toate ministerele, n'a scăpat ca să nu fie atinsă, când am vădut că se petrec la noi în țără parodii de judecăți cari amintesc țările cele mai barbare, când am simțit că vața țerei noastre pălesce, am avut un cēs de îndoială.

Pentru acest minut de slăbiciune morală, pe dl Sturdza nu-l voi ierta nici odată. (Aplause.)

Cum a fost tractat metropolitul Ghenadie la început în mănăstirea dela Căldărușani, se vede din petiția ce a adresat regelui pentru ușurarea suferințelor, ce a îndurat acolo din partea supraveghietorilor săi, sigur mandatul guvernului la întervenirea dușmanilor săi din Sinod.

Etă acea petiție:

„Sire!

„După-cum știți, în ziua de 22 Maiu am fost răpit ilegal și neomenesce de pe scaunul de metropolit primat al României, scaun sfânt al bisericeii noastre crescine ortodoxe, înzestrat cu drepturi politice la care țara m'a ales și Maies. Vōstră m'a întărit. O judecată nedreptă și necanonică, o conjurați și o mână ocultă, îngeruind bunătatea Maiestății Vōstre îmi ia aceste drepturi date de țară și întărite de Voi, alesul națiunii. Modul cum am fost smuls din aceste drepturi fără învoirea legală a Majestății Vōstre strigă răsplătire la cer“.

„Aștept în linisce și cu răbdare în Ddeu, ca Maiestatea Vōstră să facă dreptate. Până atunci fiind în drepturile mele de metropolit primat, rog bunătatea Maiestății Vōstre să poruncescă a m'î se pune la dispoziție, cel puțin hainele ce dîlnic îmi sunt necesare“.

„Am cerut mereu acesta celor în drept și prin viu graiu și prin scris, dar n'am fost audît“.

„Stau în miserie ca un criminal, cu aceeași cămașă pe mine, cu care am fost furat de pe scaunul meu legitim. Fapt fără păreche în istoria noastră“.

„Vēdut de frații mei ca dreptul Iosif, stau aici în mănăstirea Căldărușani, unde s'a găsit cu cale să fiu aruncat și străjuit ca cel mai mare făcător de rele“.

„Îngrădit cu pacea și linisce sufletescă, aștept în curēnd ca frații mei să se recunoscă păcatul și Maiestatea Vōstră să facă dreptate, reîntorcēndu-mē în drepturile mele“.

„Sunt al Maiestății Vōstre prea plecat și supus serv rugător cătră Ddeu“.

† Ghenadie, metropolit-primat.

Sămbătă s'a ținut o nouă întrunire convocată de dîarul „Dreptatea“, în sala „Dacia“, în cestia metropolitului primat Ghenadie. Au luat cuvēntul dnii Scortescu, colonel Obedeau și N. Fleva. S'a admis înființarea unui comitet pentru continuarea agitatiei în totă țera. S'au făcut manifestațiuni ostile la domiciliul dlui D. Sturdza.

Diarele guvernamentale în frunte cu „Voința Națională“, au publicat nisce scrisori atribuite metropolitului Ghenadie, cu scopul de a-l implica într'un scandal mai mare decât cele de până acum și anume, că înaltul prelat ar fi fost în legături cu asasinii și ar avé la unul numit Mărgăritescu nisce acte compromițetore.

Diarele din opoziție au somat pe cele guvernamentale să publice în facsimile scrisorile atribuite metropolitului Ghenadie, ceea ce însă diarele guvernamentale n'o pot face.

Se recunoscē în urmă, că acele scrisori sunt apocrife, — așa încât la seria scandalurilor se mai adauge unul, după-cum se mai adauge, pe lângă celelalte, încă un motiv de compătămire pentru metropolitul Ghenadie.

(Va urma.)

Noutăți.

Nou moștenitor de tron? Se scie, că presumpțiivn moștenitor de tron austriac, arhiducele Francisc Ferdinand, de un timp încōce merge tet mai spte rēu cu sănătatea, și împrejurarea acesta se vede, că va face, ca familia domnitōre să și schimbe cu totul planurile privitōre la succesiunea la tronul Austro-Ungariei. Astfel presa din Viena și Budapesta atribue o mare întemnatate împrejurărei, că arhiducele Otto, care de present staționēză în Șopron, a primit dela Maiestatea Sa ordinul să se pregătēscă pentru permutare la Viena. În acel ordin i se comunică arhiducelui Otto, că lui i se vor încredința acele afaceri, pe cari le îndeplinea până acum defunctul arhiduce Carol Ludovic, și afară de acesta va avé să ia asupra și îndatoririle de reprezentațiă, pe cari le avé mai înainte moștenitorul de tron de odinioară, arhiducele Rudolf. În fine s'au pus la dispoziția arhiducelui Otto, pe lângă maresăul seu de curte, încă doi camerari din tagma militară. Cercurile politice din capitala Austriei cred, că aceste mēsuri și dispozițiuni ale Maiestății Sale, se refer la hotărîrea Sa în privința viitorului moștenitor de tron austriac.

Calugărul — șarlatan. În numărul trecut al fōiei noastre am amintit cum calugărul-jidan, care venind dela Papa (așa dice el) a tot adunat la milă, până când li s'au făcut în urmă milă de el și l'au pus la odiehnă la umbra alor patru păreți. În numărul de față vom aminti un tapt sēvșit de acest miserabil jidan, eșit din cutare institut iesuit, (precum dice ērași el) care fapt va caracteriza în destul caracterul pervers și joscnicia astorfel de calugări. Scopul lui principal era să adune milă cât de multă și pentru ajungerea acestui scop, după principiul iesuitic, se folosia de cele mai murdare și pēcătōse mijloce. Aici în Sibiu a mers așa de departe în obrăznicia sa, încât a ținut și serviciul divin în biserica romano-catolică; faptul acesta a produs o adâncă consternațiune în credincioșii bisericeii catolice și se vorbece de o nouă sfințire a bisericeii profanate prin acest jidan, care atât de perfect și-a jucat rola de iesuit. S'a constatat, că e jidan născut în Rusia, și că a mai fost pedepsit pen-

tru atari fapte, dar cu toate acestea, după-cum se vorbece, n'a fost condamnat decât la trei săptămāni temniță ordinară.

Dacă și acumă ni se mai dă a vedē lucruri de acestea, apoi ne putem închipui ce va fi fost în evul mediu, când bigotismul favorisa tendințele papilor și a discipulilor lor — calugări.

Publicațiune. Subscrisul comitet central electoral aduce la cunoscința publică că din 5—25 Iulie a. c. se vor espune spre vedere publică:

1. listele provisorice ale alegătorilor de deputați dietali din cele 4 cercuri electorale ale comitatului Sibiu în reședința comitetului central electoral, în biroul comitatens de expediție (casa comitatensă);

2. listele provisorice ale orașului Sebeșul-săsesc în biroul magistratului din Sebeșul-săsesc, listele comunelor mari în cancelariile comunelor respective, ēră listele comunelor mici în cancelariile notariatelor cercuale respective.

Fie-care pōte în timpul acesta dela 8—12 ore a. m. lua intuițiune în liste, ēră dela 2—6 ore d. a. a și lua copii de pe ele.

În timpul din 5—15 Iulie pōte reclama: fie-cine în privința persoanei sale și contra listei a unui cerc, precum și fie-care, care este indus în listă, cu privire la ori-ce înducere în listă, sau stergere. Reclamațiunile de asemenea se vor espune în localitățile amintite spre vedere publică și fie-care îndreptătit de a reclama, își pōte face din 16—25 Iulie observările sale asupra reclamațiunilor.

Reclamațiunile și observările sunt a se adresa comitetului central-electoral în scris și provēdute cu documentele necesare, și a se subșterne magistratului din Sebeșul-săsesc, respective primăriei acelei comune mari, sau notariatului cercual al acelei comune mici, contra căruia liste s'a făcut reclamațiune.

În unul script se pot face reclamațiuni cu privire la mai multe persoane, observările însă trebuie făcute separat la fie-care reclamație (§ 44, 45 și 46 din art. de lege XXXIII din anul 1874).

Totodată se publică, că deōre-ce darea de căștig de clasa III în comunele Săsciori, Sebeșul și Strugar încă nu e prescrisă pe anul curent în sensul înaltei ordinațiuni a ministrului r. u. de interne ddto 9 Novembre 1889, Nr. 70872/1889, încât privesce darea de căștig de clasa III, în acestea comune în locul contribuțiunei din anul curent și trecut s'a luat aceea din anul trecut și penultim ca basă la procedura de rectificare și că fie cine, care în urma acestei proceduri n'a fost indus în listă, este îndreptătit la ca, când în decursul timpului prescrierea dării de căștig de clasa III s'ar statori cu valōre de drept, — ca pe lângă documentarea îndreptățirii sale pe calea reclamării și pe lângă observarea normelor de mai sus, să cēră înducerea în listă.

Sibiu, în 19 Iuniu 1896.

Comitetul central-electoral al comitatului Sibiu:

Reissenberger m. p., Bock m. p.,
president. notar.

Necrolog. Natalia Pașca născută Piso, după un greu și îndetungat morb, Miercuri în 17/5 Iuniu 1896 la 11³/₄ ore nōptea, a adormit în Domnul, în etate de 23 ani. Rēmășițele pămēntesci se vor transpune spre etern repaus dela spitalul Francisc Iosefin în cimiteriul gr.-or. din suburbiul dela pōrta Turului, Vineri în 19/7 Iuniu 1896 la 5 ore p. m. O deplāngem adānc întristați împreună cu numeroșele rudeni. Fie-i țērina ușōră și memoria binecuvēntată! Sibiu, 18/6 Iuniu, 1896.

Vēd. Ana Piso n. Crișan, ca mamă; Clelia Piso, ca soră; Simeon Piso, ca frate; Simeon Pașca, ca soț; Simeon și Sabina, ca fii.

Americanii pace doresc. Camera advocațiālă din New-York și-a ținut în zilele trecute adunarea sa generală, cu care ocaziune președintele camerei, avocatul Depew, într'o disertațiune intitulată: „Patriotism sau șovinism datorința jurisprudenților“, a vorbit despre pace. A arētat, că e datorința advocaților, ca unii ce au o mare influință în popor, a porni o acțiune seriōsă

